

عێراق و هەریمی کوردستان: گریکویرهی سهرورهی

25-02-2019

نووسه‌ره‌کان

د.په‌رویز ره‌حیم قادر

کورتە : گریمانه‌ی ئەم توێژینه‌وه‌یه ئه‌وه‌یه که سهروره‌ی عێراق به هۆی گری‌دراو‌بوونی سهروره‌ی و هیز/ده‌سه‌لات و لی‌کترازان له‌نیوان شیعه و سوننه و کورد به‌تایبه‌تی له‌پاش 2003ه‌وه به‌هۆی "ده‌ستوور" و "سیسته‌می فیدرالی" و "هاوسه‌نگی هیز" له‌ عێراق و ده‌ستی‌وه‌ردانه‌کانی ولاتانی ناوچه‌یی و نیوده‌وله‌تی له‌لایه‌ک و هه‌روها ری‌ککه‌وتنه‌نامه و کۆن‌فانسیۆن و به‌لگه‌نامه و یاسا و ری‌ساکانی نیوده‌وله‌تییه‌وه سنوورداره.

گریمانەى ئەم توێژینەوهیە ئەوهیە کە سەرۆهری عێراق بە هۆی گریډراو بووونى سەرۆهرى و هیز/دەسەلات و لیكترازان لەنیوان شیعه و سوننه و كورد بەتایبەتى لەپاش 2003هوه بەهۆی "دەستوور" و "سیستەمى فیدرالى" و "هاوسەنگى هیز" لە عێراق و دەستپوهردانەکانى وڵاتانى ناوچەى و نیۆدەولەتى لەلايهك و هەرخوا ریکهوتننامە و کۆنقانسىۆن و بەلگەنامە و یاسا و ریساکانى نیۆدەولەتییهوه سنوورداره. بۆیه هەرئیمى کوردستان وهکوو کیانیکی یاسایی و سیاسی که نوینەرایەتى پیکهاته و ناسنامەیهکی تایبەت دەکات، دەتوانیت لەژیر رۆشنایی گۆرانکارییهکانى پاش جەنگى سارد بەگشتى و عێراق بەتایبەتى و بەپێى دەستوورى عێراق و یاساکانى نیۆدەولەتییهوه و بەپێى بنەمای فەرمانپیکهرى "مافى دیاریکردنى چاره‌نووس" و چه‌مكى "سەرۆهرى یاسا" ئەو سەرۆهرییهى دەولەتى عێراق سنووردار و تەسکباتهوه. کۆى ئەمانەش دەکریت لەژیر گۆرانکاری لە رافه‌ى چه‌مكى ئاشتى و ئاسایشى نیۆدەولەتییهوه خویندنهوهى بۆ بکریت. چونکه چیتر نه‌بوونى جەنگ و توندوتیژی چه‌کدارانه لەنیوان دەولەتان بە واتای بوونى ئاشتى و ئاسایشى نیۆدەولەتى نییه، بەلکوو نه‌بوونى سه‌قامگیری لە بواره‌کانى ئابوورى، کۆمه‌لابه‌تى، سیاسى و پیشپیلکردنى مافه‌کانى مرؤف وه‌کوو هەرپه‌شه بۆ سەر ئاشتى و ئاسایشى جیهانى پیناسه‌ده‌کریت و دەناسرین.

بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش ئەم توێژینەوهیە به‌سەر چه‌ند باس یاخود ته‌وه‌ریکدا دابه‌شکراوه و لە ته‌وه‌رى به‌که‌مدا باس لە سەرۆهرى ده‌کریت. پاشان لە ته‌وه‌رى دووه‌م په‌یوه‌ندى نیوان سەرۆهرى و ده‌سه‌لاتى سیاسى ده‌خړیته‌روو. لە باسى سێیه‌مدا چه‌مكى سەرۆهرى یاسا له‌برى سەرۆهرى رها و لە باسى چواره‌مدا بنەمای مافى دیاریکردنى چاره‌نووس شرؤقه‌ ده‌کریت. لە باسى پینجه‌مدا که دوایین به‌شى توێژینەوه‌که‌یه، سەرۆهرى لە سه‌رده‌مى ئیستادا ده‌خړیته‌ به‌ر لیكۆلینەوه‌ له‌ دوو باسى جیاوازدا، لە باسێکدا سەرۆهرى مه‌رجدار و سنووردار و لە باسى دووه‌مدا چه‌مكى سەرۆهرى له‌ چوارچیه‌ى ده‌ستوورى عێراقدا خویندنه‌وه‌ى بۆ ده‌کریت. لە کۆتاییدا ئەنجامه‌کان ده‌خړیته‌روو که سه‌لماندنى گریمانەى توێژینەوه‌که‌یه....

لینکی ته‌واوى لیكۆلینەوه‌که‌:

[عێراق و هەرئیمى کوردستان](#)